

gálatok elvégzése kétségtelenül hasznos lenne bármely műszaki könyvtárban, mert a könyvek beszerzése és kölcsönzése, továbbá elővételése minden könyvtárban naponta előforduló probléma, amelynek sikeres megoldása csak ezen az úton lehetséges.

Remélem, hogy az általam megírt cikk hasonló vizsgálatok láncreakcióját fogja megindítani.

Terebessy Ákos

TEGYÜK A MŰSZAKI KÖNYVTÁRÜGYET ÉS A DOKUMENTÁCIÓT A VEZETÉS KÉRDÉSÉVÉ!

A Magyar Szocialista Munkáspárt VII. kongresszusának gazdasági építőmunkánk főbb kérdéseire vonatkozó határozata előírja - a munka termelékenységének és a műszaki színvonal emelésének meggyorsításán túlmenően - a vezetés színvonalának további javítását.

A szakvezetőknek fel kell ismerniük, hogy a fejlesztési, ujitási, újjáépítési és beruházási problémák egyre nagyobb méretű sokasodása között mekkora segítséget jelent a régebbi és a legújabb műszaki irodalom összegyűjtése és rendszerezett feltárása.

A Szovjetunióban a műszaki tájékoztatás nagyarányú átszervezése, a FID varsói kongresszusa, vezető politikusok nyilatkozatai nagy jelentőségűek a műszaki könyvtárügy és a műszaki tájékoztatás fejlődésében.

E megnyilvánulások és nyilatkozatok világsszerte bizonyítják, hogy a könyvtárügy és a műszaki dokumentáció a gazdasági és szakvezetés elkerülhetetlen elemévé válik.

1. A vezetés operatív és távlati problémái.

Gyakori tapasztalatok igazolják, hogy az irodalmilag tájékozott gazdasági és szakvezetés irányítási lehetősége operatív és távlati vonatkozásban alaposabb és mezzemenőbb. A munka és a legkorszerűbb fejlődésre támaszkodó irodalmi tájékoztató a szakvezetés számára az irányításban határozottságot, biztonságot és ezen túlmenően a szakterület fejlődésének teljes áttekintését teszi lehetővé.

A gazdasági és műszaki vezetés előtt felmerülő problémák

időbeni megoldásuk szükségességét tekintve, lehetnek operatív és távlatiak.

Az operatív problémák végrehajtás közben, ugyyszólván váratlanul merülnek fel. Jellemük az újszerűség, igen sok bennük az ismeretlen elem; műszaki és gazdasági számítások elvégzésére gyakran alig van lehetőség, illetőleg idő. Megoldásuknál a vezetés számára nagy előnyt jelent, ha a szakirodalomból gyorsan és kellő határozottsággal feltárt tapasztalatokat igénybevehetik.

A távlati problémák rendszerint tervezési megoldási kérdések. A távlati fejlesztés akkor reális, ha a jelenlegi helyzetre és a multira is támaszkodik. Az alkalmazott és alkalmazható megoldások fontos kiinduló pontjai a távlati elgondolásoknak. Ezen a téren az irodalmi feltárásnak az irányítási intézkedések és az új elgondolások kialakításában nagy szerepe van.

2. Laboratóriumi és irodalmi kutatások.

A szakvezetés számára a különleges laboratóriumi berendezések költségessége és a megfelelő káderek hiánya olyan akadály, amelyet figyelembe kell venni. Az irodalomfeltárás azonban, amelyet a laboratóriumi kutatásokkal sok esetben egyenrangúnak lehet elismerni, mindenkor és minden időben sokkal hozzáférhetőbb. Sőt, a két kutatási mód között az utóbbi jóval olcsóbb; köztudomású, hogy a legolcsóbb műszaki fejlesztés a dokumentáció. Külföldön, elsősorban a Szovjetunióban, mint ismeretes, az irodalomkutatás már szinte óriási méreteket ölt. A számszerű adatokból kitűnik, hogy tízezrekre megy azoknak a lapfóleségeknek a száma, amelyeket a különböző intézmények és vállalatok dokumentációs feltárással hasznosítanak. Hazánkban jelenleg mindössze 50-60 intézményen belül folyik bizonyosfajta műszaki dokumentációs munka.

Az irodalomfeltárás növekedése kétségtelenül a szakirodalom áttekintése iránti törekvésre vezethető vissza. A feltárás feladata, hogy a legkülönbözőbb dokumentumokból - könyvekből, folyóiratokból, szabványokból, szabadalmi leírásokból, disszertációkból, előadásokból stb. - származó értékes szakirodalmi anyagot mielőbb felhasználható állapotba hozza.

A dokumentációs anyag értéke elsősorban az, hogy mentesíti a szakvezetést egyrészt az időrabló keresőmunkától, nyelvi problémáktól, másrészt rövidségével és tömörségével összehasonlíthatatlanul nagyobb terület áttekintését teszi lehetővé.

A szakvezetők gyakran olyan helyzetben vannak, hogy fizikailag nincs módjukban a szakirodalommal eredetiben foglalkozni. Éppen ilyenkor nélkülözhetetlen a dokumentációs anyag. A tömör referátumok és címfordítások használata a teljesebb tájékozódás és idő megtakarítás szempontjából előnyös. Továbbá minthogy a referátumok érdemben foglalják össze a téma

lényegét, a jólszerkesztett referáló lapokból a szükséges témák áttekintése rendkívül egyszerű. A referátumok bibliográfiai adataiból a tanulmányozott irodalom terjedelme, ábraanyaga stb. irányában is tájékozódni lehet.

A szakvezetés külön értékelését érdemelheti ki az egyes dokumentációs munkahelyeken kialakult gyorsfigyelő szolgálat. Ezt a gyakorlat hozta létre, és egyike azoknak a dokumentációs szolgáltatásoknak, amelyeket a szakvezetők kedvezően fogadnak.

A szakvezetés a dokumentációs feltárást külön intézmények szolgáltatásaiból veheti igénybe, vagy pedig saját maga szervezheti meg a feltárást. Ez utóbbinak megvannak az előnyei és a hátrányai is.

A saját dokumentációs munkának az az előnye, hogy gyors, és hogy a speciális részletfeladatok megoldására irányítható. Hátránya viszont az, hogy nincs olyan lehetősége, mint a több éves gyakorlatu, nagy apparátus stb. központi dokumentációs intézményeknek.

Összegezve, az irodalomkutatást a laboratóriumi kutatással azonos színvonalúnak lehet elismerni. E két kutatási mód összehangolásától és a levonandó következtetésektől, ha nem is kizárólagosan, de nagy mértékben függ a műszaki haladás.

3. Dokumentalisták - irodalmi mérnökök

A műszaki irodalom értékelésekor a szakmai problémákra több változatban is lehet megoldást találni. A változatok további elbírálása még közelebb vezet a megoldáshoz. A dokumentalista kénytelen "mélyen a címek mögé tekinteni", hogy a szükséges anyagot kiválassza. Ilyen tevékenység közepette kristályosodik ki az "irodalmi mérnök" munkaköre.

Ennek a munkakörnek a kialakulását a gyakorlat igazolja, ez azonban még csak kezdeti állapotban van. Nagy szakmai gyakorlatu, nyelvismerő dolgozók beállításáról van szó, akiktől a szakvezetés az adott feladat szempontjából a lehető legjobban előkészített anyagot kaphatja.

4. A fejlődés iránya.

A könyvtárügy és a dokumentáció fejlődése, a műszaki tájékoztatás iránti igény egyre magasabbszintű kielégítése folytán, odairányul, hogy hovatovább a műszaki és gazdasági munka alkotórészévé válik. Ezt bizonyítja pl. Walter Ulbricht elvtársnak, a Német Demokratikus Köztársaság miniszterelnöke első helyettesének, Berlinben, a Kutatói Tanács 1959. november 26-án tartott konferenciáján elhangzott beszéde is. Kijelentette Ulbricht elvtárs többek között, hogy a népgazdasági feladatok megoldásának 4 fő módszere közül az egyik a dokumentáció és a tájékoztatás. Idézzük beszéde egy részét: "Ha minden erőfe-

szítésünket arra irányítjuk, hogy a kutatásban, fejlesztésben és termelésben a világszintet elérjük, és ehhez hozzájáruljunk, szükség van arra, hogy minden intézetben, üzemben és állami munkahelyen a tudományos tájékoztatást és a dokumentációt igénybe vegyék, és azt a munka állandó alkotórészévé tegyék".

Éles István

■.■.■.■.■.■.■

AZ OMK 1959. ÉVI MUNKÁJÁRÓL.

Olvasók száma:

Az OMK látogatóinak száma 1959-ben 93 245 volt./ 1958-ban 82 874 fő./ A használt könyv, folyóirat és fordítások száma meghaladta a 200 000 egységet. A könyvolvasót 46 590, a folyóiratolvasót 17 561 személy vette igénybe. A kölcsönzők száma 29 094; az olvasott könyvek száma 107 459, a kölcsönzött könyvek száma pedig 33 999 kötet volt.

Állománygyarapodás:

A könyvtár 1959-ben 9368 kötet könyvet és 2291 féle folyóiratot szerzett be. A feldolgozott szabadalmi leírások száma 137 719 volt.

Dokumentáció:

Az OMK dokumentációs szolgálata 1959-ben 45 619 referátumot /idegennyelvű cikkek magyar tartalmi kivonata/ tett közzé. A témafigyelő szolgálat 232 500 adatot, a figyelőszolgálat 1 292 000 figyelőszolgálati kartont küldött ki a megrendelőknek. A lefordított szakcikkek oldalszáma 1959-ben 119 621 volt, a fotokópiák száma 142 774.

—.—.—.—